

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2 10—
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Adunarea dela Lugoj

Cu bucurie și cu mândrie sufletească salutăm marea adunare națională românească dela Lugoj. Pe când șirele acelea vor ajunge în mâinile cetitorilor noștri, miile de Români bănățeni, adunați de prin văile și frumoasele câmpii ale istoricului pământ bănățean, vor protesta cu tărie în privința politicii de Stat, care nu voiește să fină samă de aspirațiunile legitime ale națiunii române din Ungaria și Ardeal și cu tărie furtunoasă vor preluând drepturile lor naționale imprescriptibile.

Crescuți în spiritul veritabil național al Mocsonyestilor și inspirați de sufletul mare al unui Coriolan Brediceanu, bravii noștri frați bănățeni, în ziua de mâne vor îmbogăți istoria frumoasă a luptelor naționale cu o nouă și prea frumoasă pagină, scrisă din visteria nesecată a iubirii lor de neam și a hotărârii lor bărbătești de a nu înceta cu lupta vijelioasă pentru viața noastră națională până în ziua, când soarele dreptății și a egalei îndreptări nu va răsări și pentru obiditul popor al Românilor.

La Lugoj se va aduna în ziua de mâne floarea Românimii dela Sătmar până în satele spălate de undele Dunărei furate de vitregimea vremilor barbare. Mândru va fâlfâi steagul aspirațiilor noastre naționale și cuvântul puternic, ce se va rosti mâne în cetatea istorică a atâtor manifestațiuni românești, va trebui să se

audă nu numai în tabăra rătăciților, cari îmbătați de beutura otrăvicioasă a măririlor ieftine și trecătoare, și-au vândut sufletul dușmanilor seculari ai neamului nostru românesc, va trebui să cutremure nu numai pe nefericiții Români, cari obișiți de vanități și fărădelege sub cuvântul mincinos al dreptului de critică au ridicat cuțitul în contra partidului național și al comitetului său executiv, ci auzit trebuie să fie și în acele palate, unde se făurește soarta acestei Monarhii, care numai în principiul singur mântuitor al egalei îndreptări naționale își are garanța singur posibilă a existenței sale.

Trei milioane și jumătate de Români își vor spune cuvântul lor în adunarea de mâne dela Lugoj și acest cuvânt va fi un puternic memento la adresa tuturor, cari mai sunt de credința deșartă, că neamul băștinaș al Românilor din țara aceasta poate fi ademenit a accepta păcătoasa idee de Stat național maghiar, care preluând abdicarea tuturor popoarelor nemaghiare la ființa lor națională, la validarea lor politică în cadrele acestui Stat.

Țara frumoasă a Banatului timișan și granița militară a Caransebeșului își va uni în ziua de mâne glasul său cu strigătul de durere al Românilor ungureni, manifestat în marea adunare dela Arad și acestor puternice manifestațiuni naționale îi va urma în curând adunarea dela Orăștie și vor veni apoi iar alte și alte adunări, cari toate vor spune dușmanilor de veacuri ai neamului nostru nestrămutata hotărâre a neamului nostru românesc de a nu suferi mai departe obrăznicia asupritorilor.

Hotărâți suntem a lupta cu vitejie pentru drepturile noastre naționale și nici temnițele, nici ademenirile viclene, nici mișeliile trădătorilor nu au putere asupra noastră pentru a ne abate din matca bine deștinată de strămoșii noștri, a revendicării noastre naționale.

Vrem viață națională românească pe acest pământ îngrășat prin sângele părinților și strămoșilor noștri vărsat întru apărarea tronului și a țării — și fără viață națională românească nu ne trebuie nici libertate, nici bunuri pământești.

Nu suntem vânzători de patrie, ci mai vârtos neamul nostru a fost acela, care niciodată nu s'a clătina în credința sa pentru tron și țară, dar suntem hotărâți a pune capăt odată sclăviei naționale, în care ne-a aruncat fudulia revoluționarilor mințind tronului fidelitate în vremurile grele și organizând revoluții în contra aceluiaș tron, când se simția la largul său.

Simțim adânc în piepturile noastre încolțind nădejdea și le trimitem tuturor Românilor din munți și din câmpii vestea veselă a redeșteptării naționale. Veniți cu toții voi cari păstrați în sufletele voastre iubirea de neam neatinsă de viermele verde al urei păcătoase sămănate între frați, veniți cu toții să ne bucurăm de ziua frumoasă și mare, ce va răsări mânezi în protestul puternic rostit în orașul istoric românesc al Lugoșului. Lăsați pe neputincioșii criticaștri să roadă la sarbedele lor critici, lăsați orgolioșii scâldându-se în apele otrăvite ale închipuitei lor măriri: ci voi toți, câți în numele libertății veți fi adunați mâne la Lugoj, cu fața îmbrăcată în

Căprarul Bicu

— Amintire —

de: Em. Grigorovitz

Era în primăvara anului 1866, cam după sfintele Paști, când m'am pomenit, că trebuie să plec la Cernăuți, la școală mai înaltă. La tatăl meu, învățătorul târgului Storjineț, nu mai aveam, — ce-i drept — multe de învățat; decât nu era tocmai asta pricina năprasnicei hotărâri părintești, ca să mă deie în străini, ci cu totul altceva.

Era o nenorocită bucată de loc ce avea să o iei mamă-mea parte de zestre, colo, la oraș, de unde era. Și fratele mamei, cărui îi ardea să-și mărească grădina, a căzut cu tatăl meu la învoială, că în loc de plată în bani, să mă fie pe mine trei ani în gazdă, ca școlar de gimnaziu, ce eram să fiu.

Eram băiat cam sburdalnic și răsfățat și aveam multe păcate pe cuget. Că nu mai departe, decât cu vreo trei zile în urmă, cât pe ce să mă înec în maștenile din bahna Racovețului. Și acum, dă, toate mi se aruncau în cap și, — lucru ciudat, — nu-mi ținea parte nici măcar mama, pe semne fiindcă avea în leagăn o proslăvenie de frățior, venit așa, cu nepoftită, căruiu nu-i tăcea gura, cum nu-i tace cam nici astăzi, colo în sfatul împărătesc din Viena. Și-mi părea rău de casă, foc, că aveam doi prieteni, la cari țineam mult. Unul era cânele nostru Hector, tovarășul primblărilor mele prin câmp și pădure, ce-

lalt era Bicu, umblătorul comunei și în aceeași vreme servitor la școală. Bicu s'a fost întors de curând din oaste, unde slujise opt ani dearândul, văzuse multe, știa să și vorbească ceva nemțește și era pentru mine comoară nesăcată de povești și snoave, pe cari avea darul să le spună, ca nimeni altul.

Și într-o zi de dimineață, căruța bădichii Cărășei, harabagiuul târgului, cu mărhoagele sale albe, pe cari le îndemna la fugă, desmerdându-le mereu cu vorba „Haide, baiaurii tăii, haide!” s'a și oprit la poartă și slujnicile au pornit a bucsi chilna trăsării cu tot felul de merinde și pocloane pentru bunică-mea și pentru unchiul din Cernăuți. Am cam făcut eu ceva bere la mâți, trăgând la prânsete și oftături, dar în cele din urmă, iacă-mă așezat alături de tată-meu și căruța pornită în goană, cu Hector după noi. Credinciosul câne lătra într-una și ne-a petrecut, sârmanul, până în dealul Crivei. Cine s'a acățat însă în minutul din urmă pe capră, lângă bădica Cărășei, a fost Bicu nostru. Aba pe drum am aflat apoi din vorbele tăii, că omul era acum chemat din nou la cătănie, fiindcă izbucnise războiul cu Prusia.

Inima mi s'a umplut de jale și vedeam după fata ispititului Bicu, ce greu îi venea și lui să se despartă de Storjineț. Mă mângăiam însă în ascunsul inimii mele de copil cu nădejdea în poveștile nouă ce aveam să le aud în urmă, căci nu mă îndoiam, cumcă căprarul nostru se va întoarce și din isprava asta a împărăției, care aduna de o vreme toți feciorii noștri românești la treaba

ostășească, colo, pe câmpurile de bătălie. Nădejde ușuratică a minții mele de copil, ce era să se împlinească, dar cam altfel de cum credeam eu.

Am stat lunile de vară în gazdă la orașul Prutului, de m'am pregătit pentru intrarea la școala latinească, cum îi ziceam no gimnaziului, dar am văzut în timpul acesta la Cernăuți pregătirile de război și strânsiciile holerei și m'am întors în târgulețul nostru chiar odată cu soldații ce veneau, săracii, dela măcelul din Boemia. Veneau adică din cei duși, unul la zece, și din cei rămași teferi, unul la douăzeci. Cine a zăbovit însă cu întorsul, era căprarul Bicu. Atât noroc, că venise o hârtie la căntălăria comunală cumcă Bicu trăia, deși căzuse greu rănit, chiar în bătălia cea dintâi.

Și iată că așa, pe la sf. Ilie, au și adus, tot balaurii lui bădica Cărășei, într-o căruță lungă cu draghini, căptușită cu țoale și paie, câțiva din cei vindecați pe la spităuri și printre dânșii era și bietul Bicu. Pe căpotul cătănesc vechiu, cândva alb și cu guler gaibăn, avea aninată o bleșcuță de argint, ca răsplată pentru vitejie. În schimb însă avea un picior de lemn. Cu asta se alesese pe seama isprăvii împărătești.

Eu m'am speriat, dar totuși însă ardeam, să aflu păniile căprarului. Și iată că într-o zi de toamnă, până a nu pleca încă înapoi, la Cernăuți, la școală, Bicu, măcar că nu-și venise de tot în puteri, a găsit prilejul să-mi înșire întâmplările sale din război. Și era lungă povestirea lui, că am stat, așezați la gura colibeii de strujeni în care

haina energicului vostru protest să vestifi țării și tronului și lumii bărbăteasca voastră hotărîre nu numai de a pretinde, ci de a lua, dacă altfel nu se poate, dreptul la viață națională deplină și neștirbită.

Cu bucurie și cu mândrie sufletească salutăm marea adunare națională românească dela Lugoj și îi dorim cel mai splendid succes.

Stat unitar și stat polietnic

Poate oare să fie o justificare, o scuză, a pornirii unei naționalități spre desnaționalizarea, spre înghițirea altora?... Opiniei publice maghiare se caută să i-se dovedească și teoreticește îndreptățirea unei asemenea porniri, după ce în chip practic ea se urmărește de atâta amar de vreme, fie mai fățiș, fie mai pe de lături, fie, uneori, mai cu momeli, fie, mai adesea cu cinică brutalitate.

Îndreptățirea teoretică a năzuințelor de maghiarizare și-ar avea așadar temelia și substratul în constatarea că „un stat unitar e mult mai puternic decât unul polietnic” și în necesitatea europeană ca statul acesta, Ungaria, să fie cât mai puternic.

Este în adevăr, oricând și în orice condiții, un stat unitar mai puternic decât un stat polietnic? — Chestiunea este foarte discutabilă, și știm din istorie, că însuși Ștefan-cel-Sfânt al Ungariei a fost de opinie contrară. Dar oricum, discuția aceasta n'ar putea avea decât un caracter academic, atunci când e vorba de stările de astăzi din statul care, după o mie de ani, continuă să fie alcătuit din țările de sub coroana aceluia sfânt și înțelept rege.

Chiar dacă teoria ar stabili în mod neîndoios că da, un stat unitar e oricând și oricum mai puternic decât unul polietnic, totuși această constatare pentru Ungaria n'ar putea să aibă nici o valoare practică, fiindcă Ungaria *nu este* și nu poate să fie un stat unitar, ci este și are

să rămână un stat polietnic, un stat format din mai multe popoare.

În fața unei stări de fapt inexorabile, orice teorie e zadarnică, e timp pierdut și e energie pierdută. Nu cu fantazii și cu visuri avem să întâmpinăm lucrurile cari nu se mai pot schimba, ci avem să căutăm să ne acomodăm lor în chipul cel mai potrivit și mai înțeleptesc cu putință.

Nu avem să alegem noi aici în Ungaria între un stat unitar și un stat polietnic, — ci avem să alegem între un stat polietnic ale cărui popoare trăiesc în bună înțelegere și unire, sau în care popoarele se dușmănesc între ele și caută să se slăbiască, să se sugrume, unul pe altul.

Între aceste două feluri de state polietnice avem să alegem noi, și nimic altceva. Dacă însă Românii și celelalte naționalități nemaghiare și-au arătat în totdeauna, și-și arată și astăzi, preferința pentru cea dintâiu din aceste forme ce poate să investimante un stat alcătuit din mai multe neamuri, — din nenorocire în sânul poporului maghiar se propovăduiește forma din urmă, se aruncă pururea și consecvent sămânța vrajbei, a urei de rasă, a tendințelor truface de suprematizare și apăsare.

O altă justificare, o altă scuză a unei asemenea politici de orbire și de nenorocire, o caută susținătorii și agitatorii ei în *exemplul* pe care l-ar fi dând unele națiuni mari, ce își dau și ele stăruitoare silințe ca să înghiță unele fărâməturi de neamuri din cuprinsul statelor lor. Nu se întreabă, cei cari pun înainte astfel de *exemple*, care este răsunetul ce ele produc în opinia publică mondială, — cum nu se întreabă nici dacă o comparație poate fi măcar încercată între stările din acele state și cele din patria noastră.

Pornirile de desnaționalizare cu sila sunt desaprobatate de toată lumea drept cugetătoare, chiar când ele se manifestă din partea stăpânirii unor state aproape unitare, în cari fragmentele de naționali-

ități asupra cărora se exercită presiunea nu constituiesc decât minorități disparente. Chiar și atunci, procedurile de silnicie provoacă resens în toate inimile leale și în toate mințile deschise la înțelegerea și susținerea drepturilor omului. — Dar mi-te când e vorba de încercarea imposibilă, producătoare *numai* de turburare, de vrajă și de frecări fără de sfârșit, ca o majoritate de neamuri deosebite să fie înghițită de minoritatea unuia singur... De atâta timp și în atâtea feluri s'au pus toate acestea, — din nenorocire însă, până acuma, numai pentru ca să se dovedească odată mai mult, cât de greu este uneori să pătrundă și să triumfe adevărurile cele mai vădite, cele mai luminoase...

Exemple caută politicianii cari pretind să facă fericirea acestui stat atât de încercat, atât de bătut de restriștea vremurilor, dar mai ales de neînțelegerea oamenilor și de pornirile lor rele?... Ar putea să le găsească. Nu însă, nici odată, până nu se va împlini o condiție primordială, — și aceasta este ca să nu le caute la statele unitare, ci la acelea în cari neamuri diferite trăesc alătura în armonie, în acea unire, care *face puterea*.

Altă scăpare nu este.

Campania „Tribunei“

în contra conferinței comitetului și a frunțașilor români, ținută la 19 și 20 Decembrie 1910, în Budapesta*)

de dr. Alexandru Vaida-Voevod

II.

Contele Tisza este reprezentantul principal al intereselor feudalismului. Aceste interese pretind, ca reforma electorală să se facă astfel, încât poporul românesc să nu se poată, nici în viitor, impune ca factor politic. Mangra este satelitul lui Tisza și amicul d-lui R. Ciorogariu. „Tribuna“ e condusă deci de amicul lui Mangra. Octavian Goga și d. Ciorogariu își dau mâna spre a constata, că, prin acțiunea lor de „premenire“: „cuvântul „frunțaș“ a ajuns astăzi aproape cuvânt de ironie“*). Nu are deci contele

*) Vezi „Tr.“ 86—1911: vorbirea d-lui O. Goga la banchetul scriitorilor în Arad.

strânsese clăcașii păpușoiul și bostănașii de pe locul școlii, am stat, până ne-a prins noaptea. Și tot desfiacând amândoi pănușile de pe seminceri, mi-a povestit omul pe rând toate, din ziua plecării cu noi și până la întorcere în Storojineț. Și l-am ascultat într'un suflet, numai dă, sunt cam mulți ani de atunci, și deși-l văd pe Bicu par'că înaintea mea, nu știu zău, dacă am să fiu harnic să o spun, la rândul meu, cetitorilor istoria acestui viteaz.

„A fost mare noroc pentru mine“, — așa a început căprariu Bicu povestirea sa — „că m'a luat tătuca matale, domnișorul, atunci în căruță, cu d-voastră, că unde nu, cine știe, poate că-mi făceam sama, eu singur, în loc să merg la căsăpia aceea de oameni, ce am ajuns în urmă să o văd, colo în bătălie. Că m'a picnit fost strajemeșterul dela bețirc (prefectură) cu hârtia de chemare, tocmai când era să mă răped la lordănești, la mamă-mea. Știți doar, că am pe acolo o gospodărioară, adică, cum s'ar zice, casă cu loc, avere rămasă dela răposatul tatăi-meu, pe care o caută mama cu o soră mai mică, măritată nu de mult.

Când m'am întors din cătănie, și mi-au dat bucățica cea de slujbă de la cântălăria și școala tătuchii matale, m'am gândit, ce m'am gândit, și i-am lăsat oamenii să gospodărească înainte. Doar atât, că aveau să-mi deie de Simedru și de Florii din cele îmbrăcăminte și schimburi, cum știți că le fac acasă, la noi. Și tocmai prind eu de veste, că mama-i pe zăcare, ca femeie bătrână ce și este și m'a pălit dorul s'o mai văd. Apoi

c'am și tras fuga în noaptea aceea, până la lordănești, și doar c'am apucat s'o mai găsesc vie. Că trăgea sâraca chiar de moarte, și n'a putut decât să mă blagoslovească. Căci auzind, că mă duc din nou la oaste, par'că i-s'a curmat și ră-mășița de traiu ce se mai sbătea în biata femeie și peste vr'o trei zile a și murit, cum am aflat în urmă.

Eu am fost însă în zori de zi la târg, de mi-a făcut tătuca matale socoteala banilor ce aveam de luat și m'a îngăduit să plec deodată cu d-voastră la Cernăuți. În chipul ăsta mi-am mai strămutat gândurile dela pacostea de casă și când am intrat la transporthausul oștirii, m'au năucit cei din cazarmă cu poruncile, de am uitat de toate. Că în aceeași zi ne-au și îmbrăcat și ne-au rânduit pe fiecare la batalionul său. În urmă, împărțindu-ne pe companii, m'am văzut târziu, sara, pus în fața plutonului de 39 oameni, peste care sergent un Neamț din Huta-Veche. Eu însă cu încă un Jidov, luat din linie, făceam părechea de căprari.

A doua zi ne-a și seos apoi la zețircă, a treia zi iar. A patra zi ne-a pus să tragem la țintă. Și erau zugrăvite pe perețele de scânduri niște matahale de Prusaci mustăcioși de straie albastre, în cari băteau gloanțele noastre, de-ți era mai mare groaza. Așa a cincia zi și a șesea așisderea. Și cum au văzut că oamenii seamănă a fi deprins iarăș toate, cum le știuse înainte, ne-au și pornit fără zăbavă, pe jos, la târgul Colomea. Până acolo adică umbla de o vreme încoace trenul și la sosirea noastră la fața lo-

cului, ne și așteptau rânduri de vagoane, ca să ne ducă înainte. Jalea celor ce ne întâmpinau pe toată întinderea drumului, dela Cernăuți la Colomea, nu-s harnic să ți-o spun, domnișorul, că era mai cumplită de cum când ne-am întors apoi unul câte unul, așa cum mă vezi, cu buturuga asta în loc de picior. Că din oamenii mai bătrâni, chemați acum din nou la slujbă, cei mai mulți apucaseră a se însura și țipau nevestele pe urna lor, de ți-se sfășia inima. Cine făcea însă larma cea mai cumplită, erau Jidovii. Că de se întâmpla să aibă să-și petreacă câte unul de ai lor, nu venea numai balabusta cu copiii, dar tot neamul și se umplea văzduhul de vaiete și bocete, de era comedie, nu ce. Iți venea să crezi, că îi ducea chiar în prinsoare, la Babilon.

Dar destul, că ne-am văzut în sfârșit porniți și din Colomea și de acolo nu mai știu, pe unde ne-a dus, prin ce locuri ne-a mai plimbat, că mă buimăcise vuietul trenurilor, schimbatul vagoanelor și mai ales adaosul mereu de alți și iar alți tovarăși de oșteni, de pe la toate regimentele și de tot soiul de arme. Decât plutonul nostru îl țineam eu și cu sergentul neamț bimissor, în vreme ce tovarășul meu, căprariu Herș Taler, era rânduit cu menajul trupei. Și făcea, blăstămatul, dupăcum îmi spuneau frunțașii plutonului, la gheșefturi cu mâncarea, de își umplea buzunarele de pișule. Mai ales că avea cu el și un lădoi cu tot felul de lucruri căutate: băuturi, ciai, tutun și țigări, pentru cari lua parale bune.

(Sfârșitul în n-rul de Sâmbătă).

Tisza tot dreptul să exclame cu bucurie: „o mare parte a societății românești de mare trecere și-a spus sentința de condamnare în contra dv. (deputații și comitetul) și vă desaprobă”? Nu are el dreptul să spereze, că în urma distrugerii disciplinei de partid prin acțiunea d-lui R. Ciorogariu, menajat de d. Octavian Goga, „Tribuna” va răzbi să stânjenească forțele partidului național român și astfel — fiind Slovaci slabi ca factor politic — se va putea crea o lege electorală favorabilă oligarhiei maghiare, prin care nemaghiarii și îndeosebi Români, din nou vor fi scoși, pentru decenii, din cadrele constituționale? Durere, între împrejurările grele politice, între cari partidul național român e silit să lupte, pentru cauza noastră obștească, nădejdea contelui Tisza pare a fi foarte îndreptățită, cât timp acțiunea ușuratică de „premenire” și de „păreri libere” va fi continuată de „oțeliții” de diferite specii în coloanele „Tribunei”. Căci, dacă nu ar fi fost unii dintre „primenitorii” „Tribunei” de rea credință, iar ceilalți naivi până la ridicol ori oameni vanitoși, cari trăiesc în iluzia puerilă, că sunt „cei chemați și tari”, pentru că joacă rola grandomană de „primenitori”, atunci ei ar fi știut și ar ști, că ce trebuie să facă atât ca Români, cât și ca oameni cinstiți.

Ei ar fi trebuit — aceasta le-a fost și le este datorită — să-și validizeze „ideile” în cadrele organizației partidului național român, deci în comitet, și între popor afară pe sate. Nu să pretindă dela comitet organizarea d. e. a Bihorului, unde în contra mangriștilor partidul național român dispunea abia de câteva zeci de bărbați devotați. Ci „primenitorii oțeliți”, în loc de a face poezii politice de traze, iscălite și nescălite în „Tribuna”, ar fi trebuit să anunțe comitetului fapte ca d. e.: noi vom organiza Bihorul! Comitetul i-a împiedecat să facă astfel? Dar comitetul cu dragă inimă le-ar fi dat tot sprijinul și i-ar fi salutat ca pe oameni vrednici, cari să leagă să execute o faptă cu adevărat mare și românească! Ei, — dar e mai ușor a scrie fraze în „Tribuna” și a pretinde în numele „primenirii” fapte dela alții decât a organiza Bihorul! Premenitorii puerili ar fi trebuit să lucreze nu să atenteze cu bombasticism insipid la naivitatea cetitorilor „Tribunei”. Ei trebuiau să meargă în fața comitetului să-și impună cu argumente zdrobitoare adevărul „ideilor” lor. Dar nimenea dintre ei nici n'a încercat măcar să facă așa! Căci este mai ușor a parada cu „idei” în „Tribuna” și de a te juca pe socoteala sorței unui popor de a primenitul. Hărta „Tribunei” nu înroșește de acele „idei”, pe când fața omului, care s'ar încumeta să încerce a le susține în public, s'ar înroși. Aceasta este cauza adevărată, pentru care „primenitorii” preferă să continue a distruge disciplina de partid, să ia în zeflema solidaritatea și să susțină „Tribuna”, în loc să meargă cu „ideile” lor înaintea comitetului. Da, căci acolo, în discuții academice s'ar alege neghina din grâu. „Ideile” de „premenire” desbrăcate de costumul frazelor înșelătoare, dar goale și umflute, ar fi cernute prin sita deasă a judecării obiective. Fantaziei impulsive, i-s'ar opune rezultatele concrete ale experiențelor reale. Reacredința ar fi desbrobodită din draperia argumentațiilor echi-voce. Și cu ce s'ar pomeni atunci cavalerii „primenirii”, cu ce obraz ar mai da pe grozavii: „o seamă de scriitori, cari ne dau credințele intime ale sufletului lor”, în „Tribuna”?

După toate cele descrise până aici, va pricepe cetitorul, că de ce s'a văzut comitetul partidului național român silit să ia, în conferința sa ținută la 19 și 20 Decembrie 1910, următoarele concluziuni:

„1. Comitetul declară, că numai acel organ de publicitate servește interesele partidului național român, care pe de-o parte susține și propagă neștirbit programul partidului și concluzele în vigoare ale conferențelor naționale, pe de altă parte întărește solidaritatea națională în cadrele și sub disciplina acestui partid, aflând modalitățile de a produce și întări încrederea obștei române în autoritatea conferinței naționale, care singură e chemată a stabili principiile politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania și singură e în deosebit a institui organele de conducere și de executivă ale acestei politici. Orice încercare de a știrbi autoritatea acestor organe este un atac îndreptat împotriva conferinței naționale și în consecință constituie un act de trădare față de interesele naționale

politice ale poporului român din Ungaria și Transilvania.

2. Comitetul constată, că ziarul „Tribuna” nu e nici organ al comitetului executiv, nici al partidului național român din patrie. Prin ținuta sa echivocă în afaceri de ordin politic și prin încercările sale de-a sguduia încrederea obștei române în autoritatea organelor de conducere și de executivă ale partidului național român, ziarul „Tribuna” din Arad a eșit din cadrele disciplinei de partid și a devenit vătămător și ostil intereselor partidului, iar prin declarațiunea din numărul său 262 din 14 Decembrie n., că „vor putea veni vremuri și situații, când ideea națională are nevoie de-a fi susținută chiar și contra partidului printr-un organ de publicitate român” — acest organ de publicitate a încercat să anticipizeze justificarea trădării intereselor politice ale națiunii române din Ungaria și Transilvania”.

Hotărîrea aceasta s'a luat în 20 Decembrie, după ce „Tribuna” din lunie n'a încetat cu campania ei distrugătoare.

Comitetul a înființat „Românul”. „Românul” timp de aproape trei luni de zile a ignorat toate infamiile „Tribunei”.

Membrii din comitet sperau, că d-nii Oncu și Ciorogariu se vor supune disciplinei de partid. S'au înșelat în așteptările lor.

Existența „Românului” în sine a servit „Tribunei” de pretext suficient spre a se tânguia într-o zi, că comitetul prin „ziarul oficial” o persecută, pe când în ziua următoare ataca în cei mai murdari termeni comitetul și „organul autorizat”, iar a treia zi pleda pentru „pace” în partid. Precum și până atunci, „Tribuna” mai cu seamă dela întemeierea „Românului” încoace, stăruia să zăpăcească lumea, că comitetul național, luând poziție contra „Tribunei”, persecută un ziar „cinstit”, „independent”, care este un organ indispensabil de control. Pierzând „Tribuna” deja în primul cuartal — după cum s'a constatat în „G. Tr.” (Nr. 46—1911) și n'a fost demontat de „Tribuna” — aproape 1000 de abonați, ea deodată, la începutul cuartalului II, a „sistat iupta”.

A proclamat prin d. O. Goga „Treuga Dei”. Adecă văzând, că publicul românesc s'a apucat să boicoteze cu toată seriozitatea acest ziar periculos pentru viața partidului național român și fiind desavuată prin contele Khuen acțiunea de pace alui Tisza-Mangra, „Tribuna” voințe acum să seducă din nou opinia publică românească, desbrăcând pielea de lup și îmbrăcând pe cea de oaie, bine înțeles numai pe timpul cât ei îi convine să susțină „treuga Dei”. De-o „treuga Dei” între comitetul partidului național român și între „Tribuna” — va admite acum și cetitorul — după toate cele expuse în broșura aceasta referitor la „Tribuna” nu poate fi vorba.

Intre împrejurările grele politice, cu cari este silit să dea piept partidul național român, neamul nostru nu va putea face cu succes politică, cât timp „Tribuna” poate veni în orice moment să-și reediteze campania distrugătoare. Că d-nul Oct. Goga și câțiva tovarăși literați ai d-sale vor gira ori nu și pe viitor schimb politic al d-lui Ciorogariu, care stă în relație de amical reescompt de idei politice cu Mangra, este chestia d-lor de gust și atârână de suficiența ori insuficiența judecării d-lor politice.

Intrebarea hotărîtoare este, dacă „Tribuna” se va supune ori nu disciplinei de partid! Căci persoana d-lui R. Ciorogariu la nici un caz nu este garanție atât de sigură pentru corectitudinea „Tribunei” în viitor, ca și controlul comitetului național. Acestui control „Tribuna” va trebui să i-se supună, ori dacă nu, continuarea acțiunii de nimicire în contra ei va fi o datorie pentru tot Românul conștiu de datorințele sale naționale. Disciplina de partid trebuie restabilită cu orice preț, înainte de ce ne-am putea gândi măcar să continuăm cu șanse de izbândă lupta partidului național român. Cine, după toate experiențele făcute cu „Tribuna”, nu este în stare să priceapă situația, acela poate fi un clandestin mangrist ori un Român „patriotic”, poate să fie un excelent literat ori un tânăr visător „de bună credință”, însă nu poate avea pretenția de a fi ținut de un bărbat, care-și dă seamă cu suflet cinstit și cu judecată politică clară, despre datorințele, cari i-se impun, în zilele noastre grele, unui membru al partidului național român din Ungaria și Transilvania.

Procesul de agitație în contra d-lui V. Goldiș. Azi s'a pertractat înaintea tablei din Oradea-Mare procesul de agitație intentat d-lui V. Goldiș pentru motivul, că d-sa în discursul său de program, ținut în comuna Șoimoș la 23 Maiu 1910 ar fi provocat pe alegătorii săi, ca să insulte pe alegătorii lui Tagányi, candidatul guvernamental. În arătarea făcută de jandarmi se susținea și aceea, că d. Goldiș ar fi agitat în contra Ungurilor zicând: „Jos cu Ungurii! Trăiască Habsburgii!”

Tribunalul din Arad, după, pledoaria apărătorului d. dr. Romul Veliciu, avocat în Arad, a achitat pe d. Goldiș, dar, în motivarea sentinței a susținut ca adevărate expresiile incriminate. Procurorul din Arad a apelat în potriiva sentinței, iar apărătorul d. avocat dr. R. Veliciu a apelat în potriiva motivării acelei sentințe, deoarece d. V. Goldiș de fapt n'a folosit expresiunile incriminate. Astfel afacerea a ajuns înaintea tablei reg. din Oradea-Mare.

La pertractarea de azi s'a prezentat înaintea tablei d. V. Goldiș însoțit de apărătorul său. Procurorul tablei d. Kurowski a susținut cu multă înverșunare acuza și a cerut tablei să-l osândească pe d. Goldiș pentru agitație, deoarece însăși motivarea sentinței tribunalului din Arad a constatat vinovăția d-sale.

Advocatul apărător d. dr. R. Veliciu într-o vorbire mai lungă și foarte temeinică a analizat toate aserțiunile și argumentele procurorului arătând absoluta lor netemeinicie. Discursul de apărare a d-lui adv. dr. R. Veliciu a făcut vădită impresie asupra judecătorilor.

În fine d. V. Goldiș declară, că-și susține întru toate fasiunea sa dinaintea tribunalului din Arad. Recunoaște, că la Șoimoș a zis aderenților săi, ca să urască în sufletul lor pe toți trădătorii cauzei naționale, dar, nu i-a provocat ca să-i insulte pe aceștia. Zice, că și acum este de aceeaș convingere și ori de câte ori ar trebui să vorbească între asemenea împrejurări, tot asemenea ar vorbi și pentru aceasta primește toată răspunderea.

După o scurtă consultare președintele judecătoriei d. Urbán, jude de curie, a enunțat sentința, prin care tabla încuviințează sentința de achitare a tribunalului din Arad, dar modifică motivarea acestei sentințe enunțând, că prin fasiunile martorilor s'a dovedit pe deplin, că d. V. Goldiș n'a folosit în vorbirea sa expresiunile incriminate.

Astfel renegatul notar slovac din Șoimoș, Pozewitz și renegatul român birtașul Bocsku Iános tot deacolo au rămas cu totul de rușine. Să le și fie rușine!

*

Nouă vicepreședinte al Camerei magnaților. Din Budapesta primim știrea, că M. Sa împăratul a numit vicepreședinte al Camerei magnaților în locul baronului Coloman Kemény, care a demisionat, pe baronul Samuil Josika ministru pe lângă M. Sa. Actul acestei numiri va fi publicat într-o ședință apropiată a Camerei magnaților.

*

Blocarea Novibazarului. Din Belgrad se telegrafiază următoarea știre senzațională: Toate ziarele scriu, că la vară Monarhia austro-ungară va bloca Novibazarul. În sandjac știrea aceasta se răspândește sistematic, și autoritățile turcești au permis țaranilor mohamedani, ca să se înarmeze.

Redacția ziarului „Românul“ s'a adresat în privința aceasta pe cale telegrafică unui înalt personaj politic german, care ne-a telegrafiat, că știrea ziarelor din Belgrad e absolut falsă și, că presa sârbească voește numai să agite opinia publică europeană în contra Monarhiei austro-ungare.

*

Khuen-Héderváry despre disolvarea Camerei. Eri comisia Camerei pentru apărarea țării a continuat desbaterea pe paragrafi a proiectelor militare. Întâiul orator *S. Bakonyi* a răspuns la vorbirea din săptămâna trecută a contelei Khuen, în care vorbire contele Khuen declarase, că pe el nu-l obligă nici un pact ori înțelegere a fostului guvern, după el reformele militare sunt mai importante decât dreptul electoral și că dela convingerea aceasta nu se lasă abătut, de oarece alegerile din anul trecut încă au fost o aprobare a acestei convingeri a d-sale. Față de absurditatea aceasta *Bakonyi* a dovedit, că din contra pactul îl obligă și pe guvernul Khuen, de oarece el, guvernul acesta, există și din încrederea celui alt factor al legislațiunii, al Coroanei, iar Coroana atât în pact, cât și în mesajul recent al Tronului a promis dreptul electoral. Guvernului i-se impune înfăptuirea reformei electorale cu atât mai mult, de oarece nici înainte și nici după alegeri nu a fost vorba despre întăritatea reformei militare, dar nici despre însăși reforma militară. În general ei au accentuat alipirea numai față de programul militar al comisiei de nouă.

Contele Khuen a dat lui *Bakonyi* un răspuns mai lung accentuând, că rezultatul alegerilor a dovedit contrarul celor afirmate de *Bakonyi*. Iar dacă în vre-o privință s'ar naște nedumeriri, a spus contele Khuen, el e gata să întrebe din nou pe alegători în chestia reformei militare, a decă e gata să disolve Camera și să ordoneze alegeri noi.

Probabil, că declarația contelui Khuen voiește să fie numai o amenințare, de oarece nu ne vine să credem, că vinarsul, aurul, teroarea și jandarmii d-sale ar mai putea câștiga majoritate unui guvern, care prin proiectele lui militare voiește să despoaie țara.

*

Burdia — redivivus. Din Caransebeș ni se scrie :

Prăbușirea firmei *Vilhelm Auspitz & Comp.* precum și criza fabricii textile din Lugos a provocat mare senzație. Aceste întâmplări ne-ar interesa la urma urmelor numai ca noutăți de zi, dacă ele nu ar atinge în cele economice și cercul nostru.

Dupăce însă ele privesc și banca populară din Lugos, în fruntea căreia stă *Constantin Burdia*, dupăce s'au lăsat svonuri îngrijorătoare asupra modului cum s'a acvirit capitalul social și cum unii membrii din direcțiune vreau să se subtragă din obligamentul lor — nu putem rămâne indiferenți față de aceste întâmplări.

Această bancă s'a înființat acum 3 ani sub prezidiul lui *Const. Burdia* cu un capital social de 500,000 cor. Deși acesta a fost acoperit în mare parte prin acceptate și lombarduri, institutul s'a simțit totuși îndemnat să ridice acest capital cu o emisiune nouă de acții în valoare de alte 500,000 coroane.

Această emisiune n'a aflat sprijin la public, cu toate că bilanțul băncii a fost favorabil și atunci direcțiunea a luat însăși toate acțiunile luând un împrumut corăspunzător la un institut din Budapesta.

Având succes această întreprindere a direcțiunii, s'a dat în vileag, că emisiunea a succes și e asigurată. În urma cazului cu *Auspitz* însă, banca din capitală cere, ca institutul să achite datoriile acțiunilor, pentru cari direcțiunea luase în solidaritate asupra sa garanție. Și acum vine senzația :

Const. Burdia și-a transcris toată averea pe soție și fică, ca să poată du față cu orice eventualitate, a luat și alte dispoziții pentru asigurarea acțiunilor sale adunate în curs de mai mulți ani.

Nici de aceasta nu ne-ar păsa. Dar *Burdia* este și prezidentul direcțiunii băncii din *Caransebeș* și membru în direcțiunea băncilor din *Medadia*, *Corneareva*, *Pârvoava*, *Orșova* și societății de zigle din *Caransebeș*. Afacerea lui *Burdia* privește așadar interesele economice ale orașului nostru și a împrejurimii lui și deci ne este dator morală să informăm publicul nostru asupra acestei afaceri.

Toate băncile au chemarea să păstreze și chivernisească cu cinste obolii cruțați ai depozenților, cari în urma încrederii depuse în bărbății din fruntea institutului le conced banii, ca să-i fructifice în cadrele legilor comerciale. La băncile lui *Burdia* însă — așa se vede — nu există un astfel de principiu.

Ne vom ocupa însă aici numai cu partea economică a chestiunii, căci cu moralul lui *Burdia* suntem în curat de mai multă vreme.

Burdia e un falit atât în sus cât și în jos, deci membrii ceilalți din direcțiunea băncii au dator morală să îndrepte ei încă greșala până ce e timp și până ce publicul mare și interesat nu află despre acestea. Căci dela *Burdia* și așa n'au ce aștepta.

*

În acelaș timp primim știrea, că *Burdia* a fost depus din postul de președinte al societății liniei ferate *Caransebeș-Hațeg*, alegându-se în adunarea generală din 31 Maiu fostul vicecomite al *Hunedoaei Pogány*. Direcțiunea voia deja de mult să scape de *Burdia* și numai bunul simț i-a reținut pe membri ca să nu-l înlătore cu forța.

În urma acestora putem fi mândri de *Burdia*, el e într'adevăr întruparea tuturor virtuților omenesti. Nici cu lampa lui *Diogen* n'am putea afla un reprezentant mai demn al intereselor noastre.

Cercul nostru trebuie să ispășească toate păcatele din trecut și viitor, că *Burdia* e deputatul nostru, căci acum se adevăresc toate, ce am susținut altădată despre acest om.

Toți aderenții săi — cu unele excepțiuni — regretă, că n'au ascultat la timpul său avertismentul nostru.

Pedestalul înălțării lui *Burdia* a fost putred, care s'a ridicat pe blestămul celor despoiați și al compatrioților săi, pe cari i-a tradat, deci a trebuit să se prăbușească și timpul acesta — a sosit.

Grănițerul.

*

Alegerile din Austria. Alegerile din Austria începute ieri dimineața s'au sfârșit cu înfrângerea creștinilor sociali.

Îndeosebi în orașul *Viena* creștinii sociali au câștigat numai două mandate. Social-democrații au ieșit învingători în opt cercuri. Germanii liberali într'un cerc. Așadar s'au făcut alegeri definitive în 11 cercuri din 33. În celelalte s'a declarat balotaj. Au rămas în balotaj ministrul de finanțe *Weisskirchner*, primarul *Neumayer*, *Pattai*, fostul președinte al Camerei, prințul *Liechtenstein*. Acest din urmă, care este șeful după nume al creștinilor sociali are foarte puține șanse în viitoarea alegere, ce se va da între el și liberalul *Waber*.

Afară de *Viena* creștinii sociali au suferit de asemenea înfrângere. De remarcat este, că adevăratul șef (nu numai după nume) al creștinilor sociali *Gessmann* n'a putut să-și câștige mandatul său în cercul *Mistelbach*, ci a ajuns și el în balotaj cu un liberal. Singur numai în provincie, în Austria de jos s'au putut menține creștinii sociali.

Rezultatul alegerilor a produs în *Viena* adevărată senzație. Lumea discuta în grupuri asupra întâmplărilor de peste zi. Toți sunt de credința, că în urma acestei înfrângeri a partidului creștin social poziția guvernului *Bienerth* e în stare critică.

În Austria de sus creștinii sociali au câștigat 16 mandate în cercurile din provincie. În orașul *Linz* liberalii au cucerit 3 mandate dela social-democrați.

În Boemia rezultatul din prima zi arată o învingere strălucită a Cehilor tineri și radicali aliați. Au fost aleși între alții corifeii *Kramar*, *Klofac* și *Baxa*. Profesorul *Masaryk* a fost ales într'un cerc din *Moravia*.

În Galiția au reușit în mare parte deputații din ciclul trecut.

În genere rezultatul zilei prime este:

Germani liberali	38
Creștini sociali	44
Cehi	46
Social-democrați	30

Balotaje:

În 18 cercuri creștini-sociali cu social-democrați, în 26 cercuri Cehi cu social-democrați, în 37 cercuri liberali cu social-democrați și în 16 cercuri cu creștini-sociali. Germanii liberali au câștigat până acum 8 mandate și au pierdut 1 mandat, față de social-democrați; social-democrații au pierdut 7 mandate față de liberali și 2 față de Cehi și au câștigat un mandat.

*

Dimineața la 7 ore a fost cunoscut rezultatul alegerilor în 424 cercuri.

Dintre acestea în 241 cercuri rezultatul este definitiv, iar în 176 cercuri s'a declarat balotaj. Au fost aleși:

61 creștini-sociali.
43 social-democrați, între cari 12 autonomiști.
34 Cehi.
43 candidați ai Uniunii germane.
11 Poloni.
5 Ruteni bucovineni.
5 Români.
17 Sloveni
7 Uniunea slavă de sud.
7 Italiani populari.
2 „ liberali.
7 fără partid.
1 mare german.
1 Ovreu sionist.
1 Conservativ vechi.

Interesant este, că în locul de pelerinaj, în *Mariazell* a fost ales un Ovreu dr. *Schacterl*.

Vor fi cam 150 alegeri parțiale, în cari au cele mai bune șanse creștinii-sociali, mai ales în cercurile provinciale, apoi liberalii și mai slab social-democrații.

În *Viena* dintre 23 balotaje creștinii sociali vor câștiga cel puțin 8 mandate.

*

Franța. *Maurice Rouvier*, decedat la 7 lunie, a fost dintre politicienii tipici ai Republicii franceze, în șase rânduri ministru, de două ori președinte de consiliu și a avut reputațiunea de capacitatea financiară extraordinară.

Originar din Franța de sud, patria marilor bărbați de stat moderni, (s'a născut la *Aix*, 17 Aprilie 1842), a fost avocat la *Marseille*, apoi la *Paris*, secretarul unui bancher, la care a cunoscut multe taine financiare. La 1876 trimis în *Camera* a sprijinit pe *Gambetta*, și acesta i-a oferit la 1881, în cabinetul său portofoliul comerțului. De aci înainte a avut parte însemnată la toate actele politice ale statului francez și rol conducător în operațiunile financiare, ca ministru ori deputat și raportor în Parlament, și ca om de afaceri. La 1892, în al 50-ilea an al vieții, fruntaș bogat și politician respectat, la culmea puterii, l-a găsit scandalul *Panama*; *Rouvier* era ministru de finanțe, și a fost între cei puși sub acuză. Se zice că era spectacol de neuitat omul de statură erculană sbătându-se la tribuna Camerei, ca un taur rănit, pentru a-și salva numele și cinstea, apărându-se desperat, cu brațele întinse spre amfiteatru, în explicare, lovind cu pumnul vâjfos în pult când i-se contrazicea. S'a dovedit nevinovat și a fost absolvat; un an în

Deutsch Anna

anunță cu stimă on. public de dame, că s'a reîntors dela *Budapesta* și și-a deschis pe str. **Weitzer János nr. 17, etagiul I-ii** atelier de îmbrăcăminte pentru fetițe și băieți, după moda engleză și franceză. — Roagă sprijinul onoratului public.

umă, (1893), alegătorii săi din nou l-au onorat cu încrederea lor, iar Camera l-a ales în fruntea comisiei bugetare. La 1902, Combes l-a chemat la finanțe, la 1905 însuși a trecut în fruntea cabinetului.

Atunci l-am văzut, la aceiași tribună, puternic încă, cu fața brună ca de aramă, aplecat de umeri, limpede la vorbă și potolit; dar atitudinea se remarcă în gestul larg și liniștit cu care câteodată, în cursul vorbirii, desfăcea ca un drapel o basma pentru a o trece peste frunte. Regimul său a votat legea despre separarea bisericii de stat.

Memorabil va rămâne rolul lui Rouvier în aplanarea conflictului cu Germania pentru Maroc: regele Alfonso era la Paris, la Eliseu recepții mari, serată de gală la operă; oaspele Franței nu știa de ce este preocupat președintele republicii și șeful cabinetului când îl însoțeau, în timp ce la ministerul de război se pregătea mobilizarea trupelor și garnizoana din Paris a început să fie mișcată spre răsărit. Immediat după plecarea lui Alfonso, în renumita ședință a consiliului, Delcassé, care pleda pentru rezolvarea conflictului cu Anglia, a fost jertfit în interesul păcii, Rouvier a luat conducerea externelor, și spiritul său speculativ a știut să asigure patriei sale succesul frumos dela *Algerias* și să sugereze Germaniei impresia, că i-s'au făcut toate concesivile. Aceasta este cea mai însemnată faptă politică a lui Rouvier. De numele său se leagă și alegerea d-lui Fallières și Rouvier a fost cel ce a condus într-o Duminică lină de Februar, pe toul preșident la Eliseu și a însoțit pe d. Loubet la ședința sa de cetățean simplu ce a devenit după expirarea mandatului de preșident al republicii. Câteva săptămâni în urmă, când se făceau inventariile la biserică în sensul legii despre separare, a trebuit să intervină armata și undeva a fost ucis un sătean renitent; într-o țară, unde cățără cetățenilor e prețioasă, atâta a fost destul pentru ca să se revoalte Camera și să sucumbă guvernul. De atunci, Rouvier a trăit retras. O congestiune pulmonară l-a repus pe neașteptate.

C. N.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru.

Budapesta, 14 Iunie.

Ședința se începe la orele 10 $\frac{1}{4}$ a. m.Prezidează *Francisc Kubos*.

După verificarea protocolului ședinței trecute, se citește protocolul de interpelări, în care sunt însemnate următoarele interpelări:

1. **Bela Rakovszky** către prim-ministrul, în chestia atitudinii politice noastre externe față de școala din Albania;

2. **Ferdinand Juriga** către ministrul de interne în chestia manipulării de bani ilegale prin vicecomitele *Edmund Turcsányi* din Neutra; și

3. **Ferdinand Juriga** către ministrul de interne în chestia năvălirii cu forță oficială a subprefectului *Ludovic Rákoczi* din Vágújhely în banca slovacă din Vágújhely.

Coloman Hegedüs în numele comisiei permanente verificatoare raportează în chestia nouilor mandate. Mandatele deputaților *M. Láng* și *B. Tauscher* au fost în regulă, iar credenționalele lui *Josif Kristóffy* din anumite greșeli de formă a fost excepționat și a fost predat comisiei a V-a de cenzurare.

Geza Kenedi în numele comisiei de imunitate prezintă deciziile comisiei împreună cu propunerea specială a minorității referitor la acuzarea lui *Lud. Beck* pentru insultarea prim-ministrului.

In chestie personală.

Ferdinand Juriga, naționalist slovac: Respinge cu indignare atacurile secretarului de stat *Eugen Balogh* aduse în contra d-sale. Ilustritatea sa d. secretar ministerial...

Strigăte: Secretar de stat!

Ferdinand Juriga, Ilustritatea sa d. secretar de stat...

Președintele: Mă rog, aici pe baza tradițiilor vechi sunt numai deputați, sau miniștri. Aici poziția și intitulările n'au loc. (Aprobări.)

Ferdinand Juriga: Explică vorbirea d-sale din ședința trecută și își exprimă mirarea, că secretarul de stat al instrucțiunii publice vorbește despre teoria lui *Marx* ca despre o învidie marxistă, deși lumea întreagă onorează cu numirea de știință marxistă principiile acestea.

Bugetul ministrului de culte și instrucțiune publică.

I. Kovács, justhist: Urgitează dezvoltarea școlilor populare precum și regularea chestiilor învățătorilor, apoi prezintă o propunere în chestia aceasta.

Bela Rakovszky, popular, declară, că renunță la cuvânt.

Ant. Bikády justhist, dovedește inconsecvența instrucției publice din Ungaria.

Ședința se suspendă pe 10 m.

După redeschiderea ședinței.

Contele Nic. Bánffy, 67-ist afară de partide, vorbește despre defectele instrucției istorice și despre sprijinirea exagerată a limbilor clasice și accentuează cultivarea nouilor trebuințe ale culturii.

Francisc Thaly, justhist, vorbește despre regularea salariilor preoților necatoici.

Nic. Pozsgay: Respinge atacurile în contra congregațiilor, cari, spune d-sa, nici odată nu au vătămat pe oamenii de alte confesiuni sau vederi pentru credința lor.

CORESPONDENȚE

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

Botezul de sânge al aviației românești —
Congresul „Asociației generale a medicilor” —
Congresul cercurilor comerciale și industriale

București, 30 Maiu st. v. — Nici România n'a fost scutită de tributul de sânge pe care omenirea trebuie să-l plătească naturii pentru îndrăzneala de a-i cuceri cea mai de neînving și mai misterioasă din tainele ei: văzduhul.

După câteva zboruri foarte reușite, *Brumărescu*, ingeniosul inventator și aviator, a căzut dela o înălțime de vreo 10 metri, fracturându-și un picior.

Astfel, aviația română a primit și ea botezul de sânge, pe cât se pare, a devenit în aviație absolut indispensabilă pentru a câștiga puteri de a învinge. Vămile văzduhului, ca și hotarele pământului numai cu sânge omenesc se cuceresc.

Din fericire, accidentul suferit de *Brumărescu* nu va avea urmări fatale. Totuși aviatorul va fi silit să-și întrerupă experiențele vreo două-trei săptămâni.

Cu toate acestea, ziua pe care acest accident a însemnat-o cu sânge, constituie al doilea mare triumf al aviației în România. După admirabilele zboruri executate de inginerul *Aurel Vlaicu*, acum un alt aviator a reușit să zboare pe un aeroplan inventat și construit chiar de inventator.

Fiindcă izbânda lui *Brumărescu* este îndoită. El pe deoparte a închipuit un foarte origi-

nal aparat de zburat, iar pe de altă parte și-a construit singur, bucată cu bucată, acest aparat din sărăcia lui și fără a primi vreun ajutor de undeva.

Din toți oamenii bogăți din România, cari au fost puși în cunoștință de greutatea pe cari le are de învins *Brumărescu* spre a-și construi invenția, nimeni n'a consimțit să-i întindă o mână generoasă. Numai pentru cumpărarea motorului, i-a ajutat presa, printr-o subscripție publică.

El cunosc bine pe *Brumărescu*. Face parte din rasa inventatorilor din naștere. Nătuț, subțire, mâini de-o delicatețe ce-i trădează iscusința, ochii nuci, vioi, cercetători, înfățișarea de-o modestie pe care n'o poate păstra decât omul de reală valoare. Om de voință neînfrântă.

Înainte de a se ocupa de aviație, a inventat un interesant sistem de jucării, al cărui brevet i-a fost furat de un vienez, care în urmă s'a îmbogățit, grație acestei ingenioase invenții.

Brumărescu este întemeietorul industriei de jucării în România. Mulțumită lui, azi jucăriile românești au început să se vândă pretutindeni, în țara noastră.

Lipsindu-i însă mijloacele, n'a putut să dea acestei industriei o dezvoltare mai mare. Și e păcat.

Din cauza aceasta pierd și muncitorii români, pierde și țara, lăsând să treacă granița atâția bani, cari ar putea să ne rămâie nouă.

L'am văzut ieri pe *Brumărescu*. Durerea ranei nu l'a schimbat de fel. Izbânda sborului însă i-a aruncat par'că pe față o strălucire de raze, — cununa pe care învingătorul și-a împletit-o din bucuria propriului lui suflet.

Cu toate chinurile mari ce-l mistuiau, părea mulțumit.

— În sfârșit am sburat! — a fost cele dintâi cuvinte cu care m'a primit.

Iar la plecare, strângându-mi cu căldură mâna, mi-a spus:

— Chiar de-aș fi murit, puțin mi-ar fi păsat. Scopul mi l'am ajuns: am dovedit dușmanilor mei, că mașina mea poate sbura!

*

Ieri s'au deschis la Iași două congrese: al „Asociației generale a medicilor” și al „Cercurilor comerciale și industriale”.

Congresul Cercurilor comerciale s'a ținut în sala Teatrului Național; al Asociației medicilor în aula Universității.

Cu toate dispozițiile luate de autorități, prețurile hotelurilor s'au ridicat foarte mult. Hotelieri de mâna a doua cereau câte 20 lei pe o odăiță.

Congresul Cercurilor comerciale, înainte de a porce la lucrările curente, a expedit o telegramă *M. S. Regelui* și alta d-lui *P. P. Carp*, președintele consiliului de miniștri.

La congresul medicilor a asistat și d. dr. *Bărdescu*, directorul general al sediului sanitar. Reprezentanții comerțului au discutat măsurile ce trebuie să se ia în vederea modificării sau chiar a desființării repauzului duminical și monopolului cârciumilor.

Congresul medicilor a discutat noua lege sanitară și măsurile ce se impuau față de primăria holerei.

Seara, medicii adunați în congres au luat parte la un banchet.

Congresul cercurilor comerciale continuă și azi.

Bucureșteanul.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 9—12 a. m. și 3—6 d. a.

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți

! calese diferite la dispoziție. !

Telefon 439. Prețurile se trimit gratuit și francat.

pului de a conduce poporul, — precum și d. Rădulescu Motru a aplaudat, la formarea partidului takist, ideea, că acest partid este o necesitate a timpului, monopolizând astfel însuși d-sa patriotismul de paradă al Țării românești.

Atât, poate fi de-ajuns.

INFORMAȚIUNI

Anod, 14 Iunie 1911

De-ale noastre.

Isprăvindu-se localizarea d-lui Horia Petra-Petrescu: „Păcatul”, cu începere de astăzi publicăm la foia noastră o altă traducere din operele marelui scriitor francez Honoré de Balzac: „Un capo d'operă necunoscut”, făcută cu multă fidelitate față de original, de către talentul nostru colaborator din Milano, d. Jean Antohi.

Cu deosebită plăcere anunțăm faptul unic în feiul său în analele Universității din Cluj, că d. *Victor Chirilla*, locotenent în rezervă la regim. 63 a fost promovat doctor în științele juridice. D. Chirillă, ginerile binemeritatului protopresbiter gr. or. rom. din Cluj, Tului Roșiescu, e un membru distins al generației tinere, care e absolvent al academiei comerciale din Viena, cu perseveranță și talent a reușit să se promoveze de doctor după un studiu stăruitor de jumătate de an. Trimitem călduroase felicitări!

Comitetul despărțământului Murăș-Oșorheiu al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, va ține în *18 Iunie s. n. a. c.* 2 prelegeri populare și anume: în *Bazed* la 10 ore a. m. și în *Sănmărtinul de Câmpie* la 3 ore d. a. la cari sunt invitați toți aceia, cari doresc înaintarea poporului nostru.

Pentru comitetul despărțământului:

Nicolau Vulcu, dir. despărț.

Nou avocat român în Sasca-montană. D. dr. *Mihail Brădiceanu* anunță, că și-a deschis cancelaria advocației în Sasca-montană, str. principală vis-à-vis de judecătoria.

Fiind d. Brădiceanu bun român și aderent însuflețit al partidului național, îl recomandăm sprijinului traților noștri Români din acele părți.

† **Aurel Bratu.** Iarăș o durere. A reposat un membru distins, de o inteligență nu de toate zilele, a corpului profesoral dela Seminarul „Andreian” din Sibiu: *Aurel Bratu*. A decedat în cea mai frumoasă vârstă a bărbăției, când se legau cele mai frumoase speranțe de dânsul și îl aștepta o rodnică activitate în ogorul națiunii mult iubite. Nobilul său suflet s'a descătușat și s'a avântat din regiunile pământene în cele transcendente unde își va afla liniștea desăvârșită și fericirea veșnică.

Corpul profesoral dureros atins de pierderea nouă ce a îndurat în curând, a dat următorul anunț funebru:

Corpul profesoral dela Seminarul „Andreian” din Sibiu aduce cu durere la cunoștință, că vrednicul său membru, profesorul *Aurel Bratu* după un serviciu devotat de 2 ani, în al 33-lea an al etății, împărtășit cu sfintele taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, în 30 Maiu (12 Iunie) la 7 ore dimineața.

Inmormântarea se va săvârși astăzi, Miercuri, în 1/14 Iunie a. c., la 2 ore după amiază, dela locuința defunctului, strada Hecht Nr. 40. Veșnica lui pomenire!

Sibiu, 30 Maiu (12 Iunie) 1911.

Corpul profesoral dela Seminarul „Andreian”.

Din patrie.

Criminalii dela Timișoara prinși. Autorii crimei înfiorătoare, ce a avut loc Sâmbătă după prânz în Timișoara, nu au ajuns să guste roadele funestei lor asasinări. În curând au fost arestați. Cât de cumpănit și cu viclenie aproape genială au prins în cursă victima, atât de neîndemânateci s'au dovedit în ascunderea urmelor trădătoare. Făptuitorii sunt Ștefan Balázs, sofragiu sfădit cu trecutul său, pedepsit în mai multe rânduri și Ludovic Felber, morar. Asasinatul e următorul, după mărturisirea lui Balázs: Sâmbătă la amiază îl pândise Balázs pe Löwinger proprietarul muntelui de pietate din Timișoara. Bătrânul își făcea plimbarea pe șoseaua din Orașul-fabric. S'a dus la el și s'a prezentat ca detectiv, anunțându-i, că trecând pe lângă casa de amanet a auzit zgomot suspect în magazin. Löwinger la auzul acestora a luat-o repede spre prăvălie întovărășit de pseudo-detectivul Balázs. Intrând în boltă însă, Balázs s'a aruncat asupra lui cumpăt și i-a infipt în câteva rânduri cuțitul după grumaz, iar începând Löwinger să țipe l-a ciomăgit cu un picior de scaun până ce l-a lăsat mort. Isprăvind astfel cu el, s'a pus de a strâns bijuteriile cele mai scumpe și vre-o 4000 cor., bani, umplând un toc de vioară. Atât a fost de neprecăcut însă, încât i-a trântit vioara lângă cadavrul, așa că nu era nevoie de ceva genialitate de detectiv, să deduci, că făptuitorul a des cu sine tocul. Acesta i-a fost de altfel trădătorul. Balázs a fost în Kishegyes la mireasă. Chiar dela început a recunoscut fapta, nega însă să fi avut tovarăș. Dar martorii susțin că pe bătrânul Löwinger doi l-au însoțit la prăvălie și chiar exhaurisrea atâtor cutiute de giuvaericele era pentru unul cu neputință în timp așa de scurt. Polițiștii deci bănuind că făptuitorii au fost doi, a deținut și pe cumnatul lui Balázs, pe Felber.

O nouă jertfă a aviațiunii. Din Viena ni-se scrie: La concursul de aviațiune aranjat Duminică la Wiener-Neustadt lângă Viena, mecanicianul *Vincenz Wiesenbach* a căzut cu monoplanul său (sistem propriu) dela înălțime de 20-30 metri și a rămas mort, având spinarea frântă. Aparatul e ruinat, și nu se poate spune care a fost cauza nenorocirii. Ceilalți concurenți au văzut din sbor sfârșitul colegului lor, momentan s'au dat jos și a fost întrerupt concursul. Wiesenbach avea 31 ani, și era cunoscut ca pilot isteț care a avut deja succese frumoase. Soția și mama nenorocitului erau prezente în momentul catastrofei.

Scrierile lui Prohászka proscrise. O senzație posibilă a stârnit ieri un circular papal, care provoacă pe toți dreptcredincioșii catolici să demonstreze cu pasivitate împotriva eruditului, dar liberalului episcop dela Alba-Regală dr. *Ottokár Prohászka*. Din parte-ne puțin ne împoartă faptul acesta, decât, că ne putem indigna în fața acestui reacționarism fără rezon al Curiei papale, care în iperzelul ei merge până'acolo să discrediteze în fața lumii catolice pe cel mai distins prelat catolic din Ungaria, care — în-buc să recunoaștem — a făcut reale și neperitoare servicii bisericești sale, miștând cu armele științei pentru concordarea religiei cu știința.

Intreaga presă comentează acest fapt — nu putem zice fără precedent în analele Curiei papale, căci soarta aceasta a ajuns-o și cartea vestitului episcop francez, Fenelon. Se afirmă, că la acest pas ingrat a fost împins Papa de ordul Iezuiților, ce în timpul mai nou se bucură de mare trecere în Vatican, la însinuarea s'areptului Iezuiților din Ungaria Ludovic Tomesányi, având acesta interes să împiedece cu orice preț de numirea episcopului Prohászka, la Oradea-mare. Presa jidovită a prins cu multă bucurie această boacăna a Vaticanului, întrebându-o de armă împotriva congregațiilor, cari — susțin ele — sunt pepinierele bigotismului și intoleranței religioase.

Scrierile prescrise sunt: „Exagerările intelectualismului”; „Catoicismul modern” și un articol de Crăciun apărut în Revista bisericească (Egyh. Közlöny).

E bine să nu se uite. Revista „E.” scrie:

„Bine zice „Néptanítók Lapja” (în Nr. 9 dela 1 Maiu 1911), că: a cui e învățătorimea, a aceluia e țara și viitorul. Dacă 32 mii de învățători mâne vor pro-

pune altcum în școală, decât azi, viitoarea generație, peste 20 ani altcum va cugeta de azi; dacă... 32 mii de învățători mâne vor aprinde schinteia revoluției în sufletele copiilor, cu siguranță va veni vremea când ei, ca bărbați „vor și face această revoluție”; învățătorul se îndreaptă după popor, și poporul merge după învățător... Aceste cuvinte ar fi bine să le bage în cap, nu numai învățătorii noștri, ci și „susținătorii de școală”, cum le zice legea”.

Un adevăr, care e bine să nu se uite.

Crimă descoperită după jumătate de veac. Cetim în „Gaz. de Dum.”: În anul 1864 a fost aflat pe stradă în Șimleu baronul avut, Josinczy, omorât și jăfuit într-o noapte. Făptuitorii au rămas necunoscuți, deși poliția și-a dat silința, ca să-i afle. Multă vreme se credea, că a fost ne-guțătorul Izsák Hirschman, binecunoscut și între Români mai înaintați în etate; dar în lipsă de dovezi i-au lăsat liber. Acum au primit autoritățile o epistolă anonimă, în care necunoscutul spune, că lucrătorul dela fabrica Ganz, cu numele Nusbaumer, mort de curând, ca să-și ușureze conștiința, i-a descoperit pe patul morții, că el e făptuitorul crimei de acum jumătate de veac. Familia lui Hirschman a pornit proces, ca astfel să se poată ceva adevări. Firele investigației sunt în mâna poliției din Budapesta.

Dela frați

Regimentul „General George Manu”. M. S. Regele Carol a dispus ca pe viitor regimentul 2 artilerie să poarte numele de regimentul „General George Manu”, ca un omagiu memoriei ilustrului și mult regretatului defunct.

Se știe că generalului Manu i-se datorește înființarea artileriei în România pe bazele tehnice moderne.

Deși nu mai făcea parte din cadrele active ale armatei, totuși generalul G. Manu s'a interesat și s'a ocupat până în ultimele momente ale vieții de arma artileriei, bucurându-se de progresele ce le făcea zilnic.

La aceste progrese ilustrul defunct a contribuit de altminteri foarte mult și prin premiile anuale ce le acorda îndeosebi regimentul de artilerie din București ca un stimulent pentru întrecerea în manevre și exerciții de tragere desăvârșite.

Pentru aceste merite și pentru interesul ce l-au purtat armei artileriei, M. S. Regele Carol a binevoit să lege pentru totdeauna numele generalului Manu de artileria română, dând numele său regimentului 2 de artilerie pentru care avea o dragoste deosebită.

Moartea d-nei Elena Ghica. Duminică noaptea a încetat din viață în Iași, d-na *Elena Ghica*, mama d-lui Ed. Ghica, fost prefect de Vaslui și a prietelui Albert Ghica. Odihnească în pace.

Convocare. Societatea „Transilvania” din București, pentru ajutorul studenților și elevilor meserași români din Transilvania și părțile ei ne trimite spre publicare următorul convocator:

Domnule membru, sunteți rugat a lua parte la *adunarea generală* a societății noastre, care se va ține Duminică în 5/12 Iunie c., orele 10 a. m., în localul *școlii normale a Societății pentru învățătura poporului român* (Str. Sf. Ecaterina), București.

Ordinea de zi:

1. Raportul comitetului administrativ despre activitatea sa în 1910. 2. Raportul comitetului de cenzori despre gestiunea anului bugetar 1910. 3. Alegerea comitetului și a cenzorilor pentru 1911. 4. Eventuale propuneri.

În caz de a nu se întruni la acest termen majoritatea membrilor cotizatori, adunarea generală se va ține în Duminică următoare, la 12/25 Iunie c., cu orice număr de membri prezenți. Pentru comitet: *I. Bianu*, președinte, *S. Albin*, secretar.

Monstruoșitatea unui tată. Vineri noapte pe una din străzile Bucureștiului, a fost găsită plângând o copilă în etate cam de 15 ani,

Sergentul din acel post întrebându-o ce caută la o oră așa de târzie necunoscuta a de-

clarat, că rătăcindu-se, nu a mai meritat acasă.

Dusă la secție, ea a adăugat, că tatăl ei o alungase de acasă.

Luată mai de scurt, Ana, — așa se numește fata, — a făcut șefului circumscripției a 4-a periferie, o declarație de o gravitate excepțională.

A spus, că tatăl ei, Martin Lambros, în etate de 35 ani, și-a bătut joc de ea încă de acum trei ani de zile, și că de atunci a trăit cu acest monstru care o teroriza și o amenința cu moartea dacă va spune cuiva vre-o vorbă.

Martin Lambros, monstrul tată, a fost arestat și înaintat poliției, unde a făcut mărturi-iri complete, cu un cinism care a surprins pe toată lumea.

Sat rul a fost înaintat parchetului.

În jurul examenelor dela Conservator. Din București ni-se scrie: S'au început examenele Conservatorului de muzică și declamație. Pe scena Teatrului Național calcă timid sau prea îndrăzneț tinerii însuflețiți ai artei, idealisții îndrăgostiți de ademenitoarele zeițe Thalia și Meipomene. Câți din aceștia vor avea norocul să mai pășească pe această scenă? Nu se știe. Desigur însă, că peste cei mai mulți greaua cortină a primei scene se lasă cu acest prilej, pentru cea din urmă oară despărțindu-i pentru totdeauna de publicul ale cărui aplauze și elogiile le vânează orice elev al Conservatorului.

Examenele de declamație devin din ce în ce tot mai puțin interesante. Pe fie-ce an scade tot mai simțitor publicul, care acum 5-6 ani luau cu asalt sălile, unde aveau loc aceste examene. Oamenii de literă, profesorii de seamă, autorii dramatici, publiciști de talent, cari odinioară populau sala Teatrului Național la aceste examene, acum s'au șters, au dispărut. Când și când se mai zărește ici și colo câte-o figură mai distinsă. Incolo numai părinți, copii și tineri. Tinerii asistă totdeauna foarte mulți la aceste examene.

Ei, ce vreți? Tineretea lor este, se vede, puternic stimulată de tineretea candidaților și, mai cu seamă, a candidatelor, cari se produc cu această ocazie.

Dar dacă publicul scade, în scădere sunt și talentele, cari caută la Conservator pregătirea drumului spre teatru. De vre-o câți-va ani încoace nici un temperament mai de seamă nu ne-a relevat examenele de declamație.

Cu toate acestea, arta dramatică, — deși concepțiile moderne de artă și moravurile contemporane au smuls de pe pălăriile cu bordurile largi ale artiștilor, împunătorul panăș de odinioară, — continuă să facă victime nu numai printre tinerii cari se află la vârsta de a-și alege o carieră.

Așa de pildă, printre elevii, cari au dat examen anul acesta, se afla un fost locotenent, care și-a lăsat armata cucerit de focul rampei. Deasemenea ademenit de dorința succeselor scenice, un fost lucrător tipograf, care ajunsese șef de atelier, și-a părăsit vecnea și rentabila meserie. Învățată cu atâta trudă și sacrificii, pentru a îmbrățișa cariera dramatică. Care le va fi soarta? Nu se știe. Deasupra capetelor elevilor de declamație planează totdeauna un misterios semn de întrebare.

Petrecheri.

— „Reuniunea de cetire și cântări“ din Ciclova-montană invită la *serbările sfințirii steagului* ce se vor ține Duminecă în 5/18 Iunie 1911 cu binevoitorul concurs al reuniunilor surori Reuniunea gr.-or. de cetire și cântări din Oravița-română, Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița-montană, „Concordia“ reuniune gr.-cat. de cântări din Oravița-română. În numele Reuniunii de cetire și cântări: Iacob Storian, președinte. Nicolae Călniceanu, secretar.

Programul festivităților: Sâmbătă în 4/17 Iunie 1911, seara la 8 ore: Serenadă nașei steagului doamnei Maria Urdărian dată de către Reuniunea de cetire și cântări din Ciclova-montană. Duminecă în 5/18 Iunie 1911: dimineața la 7^{1/2} ore: Întâmpinarea oaspeților cântăreți eventual al delegațiunilor. La 8 și jum. ore: Mergerea în corpore la nașa steagului și conducerea nașei la biserică. Actul sfințirii se va îndeplini prin un delegat conzistorial cu asistență. În biserică va cânta Reuniunea română de cântări și muzică

din Oravița-montană. Dirigent: Gheorghe Dragoescu. Răspunsurile la sfințire se vor cânta de către Reuniunea gr.-or., de cetire și cântări din Oravița-rom. Dirigent: C. Lazăr. La 11 ore: Purcederea în corpore la locul de sfințire al steagului și baterea cuielor. După defilare conducerea nașei la locuința ei și depunerea steagurilor în localitățile Reuniunii. La 1 oră d. a.: Prânz comun în localitățile Berăriei. La 4 ore d. a.: Proba generală a cântării în masă. La 8 ore jum. seara: Concert festiv cu cooperarea tuturor Reuniunilor. După concert dans. Concertul se va ține în localitățile berăriei.

Programul concertului festiv: I. Vidu: „Pui de lei“ cor mixt executat de Reuniunea gr.-or. de cetire și cântări din Oravița-rom. Dirigent: Carol Lazăr. C. Porumbescu: „Romanță“ cor bărb. executat de Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița-mont. Dirigent: Iaroslav Lang. I. Vorobchievici: „Mănăstirea Putnei“ cu solo de bariton exec. de „Concordia“ Reuniune gr.-cat. de cântări din Oravița rom. Dirigent: Ion Bogdan. G. Dima: „Fântâna cu trei izvoare“ cor mixt exec. de Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița-mont. Dirigent: Iaroslav Lang. N. Oancea: „Sârba Doctorilor“ cor mixt executat de Reuniunea de cetire și cântări din Ciclova-mont. Dirigent: Vasile Jianu. I. Vidu: „Peste deal“ cor mixt cu solo de bariton executat de Reuniunea gr.-or. de cetire și cântări din Oravița-rom. Dirigent: Carol Lazăr. C. Savu: „Dragostea dintâi“ doină, cor mixt cu solo de sopran executat de „Concordia“ Reuniune gr. cat. de cântări din Oravița-română. Dirigent: Ion Bogdan. A. Sequens: „Codrule codruțule“ cor bărbătesc cu solo de bariton executat de Reuniunea de cetire și cântări din Ciclova-mont. Dirigent: Vasile Jianu. T. Popoviciu: „Peal nostru steag“ cor bărbătesc executat în massă.

Prețul de intrare Loc I. 1.60 cor, loc II. la mese 1 cor. Membrii cântăreți au intrare gratuită NB. Bilete de intrare se capătă la cassarul Reuniunii Mihai Velcelean d. a la 2 ore și seara la cassă.

Din străinătate.

Elveția. După recensământul dela 31 Decembrie 1910, numărul locuitorilor în Elveția este 3,741,971, ceea ce înseamnă un spor de 326,528 în zece ani. Ca naționalitate sunt 2,599,154 Germani, 796,244 Francezi, 301,325 Italieni, 39,834 Ladini ori Retormani. După confesiune: 2,108,690 protestanti, 1,590,792 catolici, apoi 19,023 Ovrei.

Drepturi pentru femei. Dieta din Islanda a adus un proiect de lege pentru acordarea tuturor drepturilor politice femeilor. Conform acestui proiect de lege femeile vor fi primite în toate direcțiile staului, chiar și la preoție.

Cremațiunea cadavrelor. Camera deputaților din Germania a adus o lege înțelesul căreia cadavrele nu se mai îngroapă, ci vor fi arse în crematorii.

În balon peste ocean! Inginerul Waniman din New-York care anul trecut a cercat să treacă Oceanul Atlantic cu balonul, fără să reușească însă, — proiectează o nouă încercare.

De astă-dată balonul va fi lung de 547 picioare și va costa 30.000 de lire sterlinge.

Waniman e încredințat că c'un asemenea balon, — va reuși să treacă Oceanul.

Morții vaporului de războiu „Maine“. Din apele mării de lângă Havana acum ridică afară vaporul „Maine“ care a fost scufundat în războiul Americanilor cu Spaniozii. Cu ocaziunea ridicării vaporului din mare se va afla și aceea că din care parte a fost vaporul scufundat.

Guvernul Statelor-Unite a dat ordin, ca marinarii cari se află morți în chiliile vaporului să fie duși la Washington, pe cari li vor privi de morți naționali, și-i vor îngropa în cimitirul național Arlington cu o mare pompă militară.

Îngrozitoarea furtună din America. O furtună violentă a bătuit Sâmbătă seara la New-York. Această mare furtună tropicală se apropiase cu o viteală de 50 kilometri pe minut, trântind la pământ stâlpii telegrafici, descoperind casele și

inundând străzile. Un tren cu excursioniști a fost lovit de trăsnet. Mulți pasageri au fost răniți.

Intr'un circ, unde se dedea o reprezentație de binefacere, s'au petrecut scene îngrozitoare. Urletele oamenilor și fiarelor sălbatice umpleau văzduhul. Toată lumea alerga spre eșire. În acest moment acoperișul circului se prăbuși. Echipa de salvare au trebuit să lucreze trei ceasuri spre a scoate răniții de sub dărâmături.

Noua conspirație dela Tokio. Din Tokio se anunță, că acolo s'a descoperit o nouă conspirație împotriva familiei imperiale. 50 de persoane au fost arestate. În locuințele lor s'au găsit bombe de dinamită și materii explozibile. Printre cei arestați se află și un scriitor, prieten intim al scriitorului Kotoki, executat acum de curând ca conspirator.

Guvernul chinez cere despăgubiri Mexicului. Din New-York se telegrafiază că China cere dela guvernul mexican o despăgubire de 25 milioane pentru 530 Chinezii, cari au fost omorâți în timpul revoluției. Cei mai mulți au pierit cu ocazia ocupării orașului Torreón. Se cer despăgubiri și pentru proprietarii chinezi cari au suferit pagube pe urma revoluției.

Congresul Italianilor de pretutindeni. Din Roma vine știrea, că congresul italianilor șezând în străinătate a fost inaugurat cu solemnitate în Capitoliu în prezența suveranilor, miniștrilor, reprezentanților Parlamentului, autorităților și delegaților tuturor coloniilor italiene din străinătate. Primarul Nathan, președintele expozițiunii Di San Martino, ministrul San Giuliano, președintele institutului colonial Fusinato au pronunțat discursuri foarte aplaudate. Suveranii au fost salutați cu ovațiuni entusiaste.

ULTIME ȘTIRI

Alegerea din Seghedin. Mandatul de deputat a devenit în vacanță prin moartea bar. Bánffy s'a îndeplinit azi. Alegerea s'a dat între 2 candidați guvernamentali, între bar. Gerliczy și Carol Eötvös.

Votarea s'a început la 10 ore a. m. la 2 comisii.

Raportul voturilor la 11 ore a fost următorul:

Eötvös 280
Gerliczy 240

La 12 ore:

Eötvös 399
Gerliczy 374

1 oră:

Eötvös 485
Gerliczy 461

2^{1/2} ore:

Eötvös 578
Gerliczy 561

9^{1/2} ore:

Eötvös 1000
Gerliczy 1200

Ora de încheiere a fost fixată pe 11.

Votații se prezintă rar la urnă.

După toate presemnele va învinge bar. Gerliczy.

*

La ora 11^{1/2} din noapte primim știrea teleonică despre învingerea baronului Gerliczy cu o majoritate de 200 voturi.

Adunare națională în Grecia. În urma răscoalei militare din vara anului 1910 a necesitat convocarea unei adunări naționale, care să supună constituția unei revizii.

Această adunare și-a sfârșit lucrările în 2 Iunie. Constituția veche din 1865 a fost radical schimbată și s'a pus baza pentru o nouă constituție.

Lucrările au decurs repede, dacă considerăm, că s'au făcut și alte reforme de legi însemnate în legătură cu constituția. Acest succes al adunării este a se atribui partidului liberal bine organizat din jurul lui Venizelos și din lipsa unei opoziții compacte. Aceasta a fost singura cale adevărată, pe care s'a putut rezolva criza politică

care bântuia neconținut în Grecia, înlocuindu-se politica de persoane de până aici printr-o politică de stat sănătoasă și constituțională.

Urmează după aceasta adunare ca guvernul să prezinte un proiect de constituție, care va fi prezentat altei adunări, când se va ceti și o a-dresă a Coroanei către adunare.

Alegeri noi pentru cameră se vor face probabil în luna Februarie anul viitor.

x **A apărut:** Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

ECONOMICE

Asigurarea meseriașilor

— Necesitatea ei în România —

Este foarte caracteristică constatarea, că ceea ce Statul ar fi putut realiza cu atâta ușurință spre folosul real al meseriașilor: asigurarea contra urmărilor economice a boalei, bătrâneții și invalidității — această operă de politică socială, a întârziat mai în toate țările, fiind înlocuită de încercarea unei reîntoarceri la viața cooperativă, fără sorti de izbândă din chiar prețuia întru-chipării ei legislative.

Idea unei generalizări a principiului asigurărilor sociale reciproce se datorește lui *Daniel Defoe*, care propunea în anul 1697, ca toți oamenii, cari nu trăiesc din rente să fie obligați să întemeieze prin contribuțiuni trimestriale o casă, care să-i asigure contra boalei, accidentelor, bătrâneții și invalidității și acelaș plan a fost nutrit un secol mai târziu de girondistul *Condorcet*. În timpul marelui revoluționi. Dar evoluția capitalistă a secolului XIX-lea a întârziat realizarea ideii unei asigurări generale în fața necesității imediate a unei asigurări a lucrătorilor, căci deși chestiunea socială a fost recunoscută de timpuriu în toată complexitatea ei, s'a dat precădere chestiunii lucrătorilor, consecința luptei dintre muncă și capital.

În acest sens s'a rezolvat problema prin opera socială a asigurării lucrătorilor în țările apusene, generalizarea ei asupra celorlalte straturi ale societății rămânând multă vreme un postulat.

Este deci îmbucurător, că ideea asigurării meseriașilor apare în România în acelaș timp, cu ideea asigurării lucrătorilor, promițând o întărire a edificiului nostru social. Este evident că me-

seriașii Români, în starea precară de tranziție, în care se află în lupta lor cu reprezentanții sistemelor capitaliste de exploatare industrială, au cel puțin tot atâta lipsă de ajutorul Statului ca și lucrătorii. Dar chiar admițând că măiestrii meseriași și-au economisit două-trei parale pentru zilele de restricte, suma aceasta nu poate fi decât foarte restrânsă, așa că prima nevoie îi împinge în aceeaș stare mizeră, ca și pe lucrători.

Ceeace au realizat societățile de ajutor mutual pentru meseriași nu poate fi privit în nici un caz ca un ce neîntrecut, care să înlocuiască asigurările sociale, căci ele n'au putut înlesni meseriașului decât un ajutor medical modest și ceva bani de înmormântare.

Iată de ce cred, că asigurarea contra urmărilor economice ale boalei, invalidității și bătrâneții, ca și asigurarea văduvelor și orfanilor este o necesitate economică, nu numai pentru lucrători, dar și pentru întreaga clasă de mijloc. Ceeace s'a înfăptuit pentru elementele clasei de mijloc, afiliate în serviciile publice, rămase să se răspândească și spre folosul elementelor productive lipsite de capital a clasei de mijloc, care-și agonisesc hrana într'o luptă economică foarte anevoioasă în vremea aceasta a biruinței capitalului.

Și într'u cât în România este vorba de capital străin — opere de asigurare a meseriașilor nu este numai socială, dar și națională, și acesta este un motiv mai mult ca ea să fie îndeplinită cu un ceas mai curând.

De sigur, că asigurarea meseriașilor nu necesită aceleași instituții ca asigurarea lucrătorilor deci trebuie a se ține samă de starea economică specifică a acestor elemente ale clasei de mijloc, spre a se corăspunde nevoilor reale ale lor fără a se îngreua peste măsură budgetul statului și a se strâmtora mijloacele, cari vor deveni din ce în ce mai necesare într'u ajutorarea asigurării lucrătorilor.

Despre aceasta într'unul din numerile viitoare.

Londra, Mai 1911.

Dr. V. N. Madgearu.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Horváth József

arhitect și zidar

Arad, strada **Darányi János nr. 4.**

Primește orice lucrare în bransa aceasta, face planuri și efectuește zidiri pe lângă prețurile cele mai reduse.

Oppenheimer Mór

zidar diplomat

Arad, Szabadság-tér 17.

În casa d-lui Dr. Schwartz, în curte.

Recomandă în atențiunea on. public pentru facerea de planuri și prelininare de zidire, cancelaria lui de edificări.

Spitz Ignacz

măestru-măsar.

Execută lucrări de edificii și la poștă, aranjază prăvălii.

Arad, piața Szabadság nr. 11.

Întreprinde orice lucrare aparținând acestei branșe. Execută comande dela cele mai simple, până la cele mai pretențioase, după plan, cu cele mai scăzute prețuri. Servește cu cea mai mare plăcere, cu prelininare și planuri.

Inștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că cu x **Maiu** începând, mi-am mutat

cancelaria mea de arhitect

în strada Kápolna Nr. 6—6/a în casa proprie.

Primesc orice întreprinderi de edificare, pe cari le execut conform cerințelor moderne. Mă rog de sprijinul on. public și în viitor

Cu stimă

Fábián József

arhitect-zidar.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

HONORÉ de BALZAC

Un capo d'operă necunoscut

Traducere de **Jean Antohi**

I.

Gillette.

Către sfârșitul anului 1612 într'o friguroasă dimineață de Decembrie, un tânăr, ale cărui vestimente păreau destul de subțiri, se plimba pe dinaintea uși unei case situate în strada Grands-Augustins din Paris. După ce de nenumărate ori, trecu în jos și în sus pe stradă, cu acea șovăire de îndrăgostit care nu îndrăznește să intre la prima sa iubită, el se hotărî în sfârșit să treacă pragul uși și întrebă dacă maestrul François Porbus era acasă. La răspunsul afirmativ pe care i-l dădu o femeie bătrână ce mătura sala joasă, tânărul urcă încet scările, oprindu-se pe fiecare treaptă, ca un curtezan nou venit îngrijat de primirea pe care i-o va face regele. Când ajunse la capătul scării, stătu un moment neștiind dacă pentru a-și anunța intrarea trebuie să lovească cu ciudatul ciocan ce împodobea ușa atelierului unde, desigur lucra pictorul lui Henric IV, părăsit pentru Rubens de către Maria de Medicis.

Tânărul încercă acea senzație puternică care a făcut să vibreze inima marilor artiști când, în puterea tinereții și a dragostei pentru artă, s'au apropiat de un om de geniu sau de un capo d'operă. Există în toate sentimentele omenești o floare primitivă, născută printr'o înaltă înflăcărare ce se ofilește din ce în ce, până când fericirea nu mai e decât o amintire și gloria o minciună.

Dintre toate aceste șubrede iluzii, nimic nu se aseamănă mai mult iubirei, ca patima unui tânăr artist, ce-și începe deliciosul supliciu al vieții de glorie și de nenorocire, — patimă plină de îndăzneală și de timiditate, de credințe vagi și de unele desnașdejdi.

Acela, care fără bani, adolescent în geniu, n'a palpat adânc înfățișându-se înaintea unui maestru, aceluia-i va lipsi întotdeauna o coardă a inimei — îi va lipsi acea ușoară aruncătură de penel, ce dă viață pânzei, acea putere de sentiment în operă, îi va lipsi acel sublim avânt, acea puternică expresie poetică. Dacă unii fanfaroni, îngâmfai de ei înșiși, cred prea repede în viitor, ei nu-s oameni deștepti decât pentru prostii.

Tânărul necunoscut, părea că în această privință are un adevărat merit — dacă talentul trebuie să se măsoare după această primă timiditate, după această rușine, ce nu se poate defini, și pe care oamenii destinați gloriei, știu să o piardă în exercițiul artei lor, dupăcum femeile frumoase o pierd cochetațând mereu.

Obișnuința triumfului micșorează în doiala și rușinea e șovăială poate.

Copleșit de mizerie și cuprins în acest moment de o prea mare încredere în sine, bietul neofit n'ar fi intrat la pictorul căruia îi datorim admirabilul portret al lui Henric IV, fără un ajutor neobișnuit, pe care i-l trimise întâmplarea. Un bătrân tocmai suia scara. „în ciudățenia costumului său, în măreția gulerului de dantelă, în siguranța mersului său mândru, tânărul — ghici în acest personaj sau protectorul, sau pe amicul pictorului. El se dădu într'o parte spre a-i face loc să treacă și îl examină cu curiozitate, sperând să găsească în el firea bună a unui artist sau caracterul îndatoritor al oamenilor cari iubesc arta; însă el zări ceva diabolic în această figură și mai ales acel *nu știu ce*, care ispitește pe artiști.

Inchipuiți-vă o frunte pleșuvă, bombată, eșind în relief deasupra unui nas mic, turtit, cu vârful în sus ca acel al lui Rabelais sau Socrate; o gură sbârcită căreia îi place să rădă, o barbă scurtă, împodobită cu o barbă căruntă ascuțită; ochi verzui — în aparență spălăciți de vârstă dar cari prin contrastul albului sidefiiu în care pluteau pupilele, trebuiau uneori să arunce priviri fulgerătoare în culmea mâniei sau a entuziasmului. De altminteri fața era vestejită de oboseala vieții și mai mult încă de acele gânduri ce brăzdează atât sufletul cât și fața. Ochii nu mai aveau gene și cu greu se puteau distinge câteva urme de sprâncene deasupra arcadelor eșite. Puneți a-

Hauszer K. Géza

fabricant de instrumente muzicale
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 40
(casa lui Dr. Winter).

Am onoare a înștiința stimații mei comitenți și publicul mare, că

● atelierul meu de ●
instrumente muzicale

se află în strada

Deák-Ferencz N-rul 40.

Am înmagazinat mare asortiment de tot felul de instrumente muzicale. Straformez și reparaz instrumente muzicale cu cele mai scăzute prețuri. Comande în provință execut prompt.

Solicit sprijin binevoitor cu tot respectul

Hauszer K. Géza

fabricant de instrumente muzicale.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și arcelarea lor o mijloc ște mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☺☺☺ Telefon Nr. 671. ☺☺☺

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint sdrobot și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

La librăria diecezană din Arad

se găsec

propise (corecte) de examen

cu Cor. 1-20 o sută bucați, plus 20 fileri pentru porto postal; asemenea cărți potrivite pentru premii școlare.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furniseaza prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Intreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Dr. Em. Grigorovița, Cum a fost odată, schițe din Bucovina cu 84 ilustrații în text	2-80
Dr. Em. Grigorovița, Peatra muierii, roman istoric	1-
Merimée Pr. Don Jnan, trad. de S. Nădejde	—30
Ciocărlan I., Inimă de mamă	—30
Tailler Em., Succesul în viață	—30
Al. Dumas, Tatăl, Măestrul Adam Calabrezul	—30
Shakespeare W. „Regele Lear“ tragedie în 5 acte și 25 tablouri	—45
Eftimiu Victor, Înșirate Mărgărite. Poem feeric	2-
Gorki M., Mama, roman	1-50
Payot I., Educația voinței.	2-
Mikszath C., Cavalerii	—30
Jules Payot Educația vinței	2-
Tăslăuanu C. Oct. Informații literare culturale 1903—1911	2-
Iorga N. Studiu și documente cu privire la Istoria Românilor vol. XIX.	3-
Agârbiceanu I. Două iubiri	2-
„ „ In clasa cultă.	1-80
Ghibu I. Ziaristica bisericească la Români	2-
Golescu Const.: Insemnările călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825—1826	3-

ECONOMIA

O femeie română văduvă, fără familie (inteligentă), dar lipsită de mijloace, în etate de 45—48 ani, află îndată aplicare, ca **econoamă** la un preot văduv, fără fam.

Ofertele a se adresa la administr. soaiei „Românul“ sub numele „Simplex“.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

☺☺☺ 26 odăi aranjate cel mai modern. ☺☺☺
Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Conzultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

cest cap pe un corp subțirel și debil, înconjurați-l cu o dantelă scânteetoare albă și lucrată ca o lingură de tăiat pește la masă, aruncați pe spențerul negru al bătrânului un lanț greu de aur și veți avea o imagine imperfectă al acestui personaj — căruia lumina slabă a scării îi dădea o culoare fantastică, ați fi zis că e o pânză de Rembrandt mergând în tăcere și fără de ramă în atmosfera întunecată pe care și-o însușise acest mare pictor. Bătrânul aruncă asupra tânărului o privire plină de înțeles, lovi de trei ori în ușă și zise unui om slăbănog — cam de vre-o 40 ani — care deschise:

— Bună ziua, maestre!

Porbus se închină cu respect lăsând să intre și tânărul pe care-l crede venit cu bătrânul și se îngrijă cu atât mai puțin de el cu cât neofitul era sub farmecul pe care trebuie să-l simtă tinerii pictori la vederea celui dintâi atelier ce-l văd și unde se găsec unele din procedeele materiale ale artei.

Un geam deschis în boltă lumina atelierul măiestrului Porbus.

Concentrată pe o pânză pusă pe șevalet și care n'avea pe dânsa decât trei din patru trăsături, lumina nu ajungea până în întunecatele unghere ale acestei mari săli, — doar câteva raze rătăcite cădeau pe pieptul unei cuirase de soldat din călărimea nemțească, ce era acățată pe perete, reflectând în această umbră roșietică scilipiri argintii pe cornișa sculptată și lustruită a unui vechiu dulap de sufragerie, încărcat cu

fel de fel de farfurii ciudate, — sau înțepau cu puncte lucitoare țesătura ca grăuntele a câtorva vechi perdele de zarpă de aur cu falduri mari, aruncate acolo ca modele. Musculături de gips, fragmente și busturi de zeițe antice lucite de sărutările secolilor, împresurau mesuțele și consolele. Nenumărate schițe, studii în trei culori, în sepia sau negru, acopereau pereții până la plafon. Cutii cu culori, sticle cu uleiuri și esențe, scăunașe răsturnate nu lăsau decât un strâmt loc de trecere, spre a ajunge sub o ferăstră cu geamuri mari — care proiecta o aureolă, ale cărei raze cădeau abondente pe palida figură a lui Porbus și pe craniul de fildeş al ciudatului om.

Atențiunea tânărului fu atrasă imediat de un tablou care în aceste vremuri tulburi și de revoluție, devenise deja celebru și pe care-l vizitau unii dintre acei încăpăținați cărora i se datorește conservarea focului sacru în timpul zilelor grele. Această frumoasă pagină reprezenta pe „*Maria Egipteanca*“ gata să plătească luntrașului. Acest capo d'operă, destinat Mariei de Medicis, fu vândut de ea în vremea zilelor sale de mizerie.

— Sfânta ta îmi place, zise bătrânul lui Porbus și și-aș plăti-o cu 10 taleri de aur peste prețul pe care-l dă regina: dar să-i fac concurență? la dracu!

— Crezi că-i bună?

— He! He! făcu bătrânul, bună?... da și nu!

Femea ta nu-i rău făcută — însă nu trăește: n'are viață. Voi credeți că ați făcut totul când ați desemnat corect o figură și ați pus fiecare lucru la locul lui după legile anatomiei. Dați apoi acestor schițe un ton de carne făcut dinainte pe paletă având grija de a ține o parte mai întunecată decât alta și pentru că priviți din timp în timp o femeie goală care stă în picioare lângă o masă, credeți că ați copiat natura, vă închipuiți că sunteți pictori și că ați descoperit secretul lui Dumnezeu! He! nu ajunge, ca să fii poet mare, să știi temeinic sintaxa și să nu faci greșeli de limbă! Privește-ți sfânta Porbus!

(Va urma)

Atențiune! Din cauza aglomerării magazinului meu — bijuteriile admirabile, obiectele de argint și ceasurile excelente de buzunar, despre cari oricine se poate convinge, le vând cu prețuri foarte scăzute.

Obiectele de argint de China le vând cu prețurile originale.

Mare asortiment de ochelari excelenți, zwickeri și lornete.

Cu stimă

Weinberger Ferencz
Arad, bulevardul Andrássy nr. 20.

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de curățirea și nobilitarea feței**, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tineresc imprimută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

■ **Prețul unui tub 1 cor.** ■

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

■ **0 cutie 1 cor. 20 fl.** ■

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

■ **0 bucată 70 fileri.** ■

Pe poștă le trimite:

farmacia Rozsnyay

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă se efectuează încă în aceeași zi.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în colorile galbină și neagră cu **16 coroane 50 fl.** exclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS prăvăliă de ghete de rangul I-u. Arad, piața Andrassy nr. 20.

Comande din provincă se execută în aceeași zi.

25 (11)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

□ **moderne mașini și material** □ □
□ **privitor la această branșă,** □ □

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

∴ **IUSTIN ARDELEAN, compactor** ∴

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

Cumpăr în orice cantitate 🌸🌸

romonițe, flori de porumbele, flori de tei, flori de friguri, rădăcini și frunze de mătrăgună, flori de soc fie verzi, ori uscate și **Vespe de frapțin.** 🌸🌸🌸🌸🌸🌸🌸🌸

Farmacia lui

Szokoly Sándor

Arad, Piața Kelemen

(vis-à-vis de biserica sârbească.)

La

Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol. legate în pele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

Librăria diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească	2.—	Candrea-Densușianu-Speranță, Graiul nostru 2 vol.	6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina	1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à	1.50	Candrea, Prolecrele la români	2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Călăuza stupar. Pamfle, Graiul vremurilor	3.— 2.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu mai multe figuri în text	2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele	1.50	Popovici Dr. I., Dialectele române	4.80
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus	1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei	4.—	» Poezii pop. române	1.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlăduța	1.50	Dauș L., Dușmanii neamului	2.50	Popovici C. A., Național. sau democr.	2.—
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi	1.50	Gorun I., Taina a șasa	1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii	2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte	1.50	Gorki M., Mama, roman	1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol.	4.80
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov.	1.50	Ettinger D. E., Sfaturi către mame	1.50	» Fără credință	3.—
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina	1.50	Eftimiu V., Înșirate mărgărite	2.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc	1.50
Boteni-Ionescu, Din satul nostru	1.50	Hodos Z., Poftă bună, carte de bucate	3.—	» Arta în România	4.—
Björnson Björ., Veseiul ștregar	1.50	Holban A., Oameni celebri din alichitate	3.50		
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic	1.50	Iorga N., Istoria românilor	3.—		
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului	1.—	» Gânduri și sfaturi	1.50		
Baronzi G., Poesii alese 1828—96	1.75	— Istoria lumii	3.—		
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească	2.—		
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov.	1.80	-- Scriitori și curente	2.—		
Caraivan V., Basme și legende străine	1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși	1.—		
Cazaban Al., Chipuri și suflete	1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor	1.50		
Cuza A. C., Naționalitatea în artă	1.50	» Herodot	5.—		
Cugler-Poni, Poesii	4.—	» Istoria armatei românești	2.50		
Corbu I., Noua teorie cosmogonică	1.40	Iosif O. St., Poezii	2.50		
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații	1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații	4.—		
— Carte pentru copii cu icoane	1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda	1.50		
Coșbuc Gh., Balade și idile	3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori	1.—		
» Fire de tort	2.50	Macedonski Al., Cartea de aur	5.—		
» Ziarul unui perde vară	—80	Mantegazza, Arta de a se însura	1.50		
» Războiul p. neatârnavare	1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna	7.50		
» Povestea unei coroane de oțel	1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor	3.—		
» Sacontala	5.—	Mera I. T., Din lumea basmelor	3.50		
» Aeneis	2.50	Pitiș Ec., Poezii	1.50		
» Versuri și proză	—70	Payot I., Educația voinței	2.—		
» Valuri alinate	1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească	1.50		
Carmen Sylva, Insurat	1.—	Dumbravă B., Haiducul	2.—		
— Povestile Peleşului	—95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol.	6.50		
- Povestile unei regine	1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol.	6.50		
		Hétrat B. I., Aeeva	2.50		
		Nădejde S., Patimi, roman	2.—		
		» Robia banului, roman	2.—		
		» Din lume pentru lume	2.—		
		Negri C., Versuri, proză și scrisori	1.50		

Cărți pedagogice:

Aslan, Lecțiuni de pedagogie	5.—
Buțureanu V. C., Curente pedagogice	1.75
Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei	3.—
Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	6.—
Conta-Kernbach, Elemente de pedagog.	4.—
» » » metod.	3.—
Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	6.—
Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune	—60
Costescu, Metodica matematicii	5.—
» » limbei române	5.—
» » Istoriei și geografiei	7.—
Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației	4.—
Culea D. Ap., Invălmântul d. natură	3.50
Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală	2.50
» Cestiuni de psihologie	2.—
Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol.	15.—
» Ideile pedagog. ale lui Locke	1.25
» Pedagogia generală	1.50
» Elemente de psihologie	4.80
Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol.	5.—
Matthias D. A., Pedagogia practică	4.—
Martig Em., Psihologia pedagogică	3.50
Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda	3.50
» Cum își învață Gertruda copii	1.50
Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart	1.—

Balázs Péter, arhitect. Arad, B) Választó-utca 21.

Face planuri și execută orice lucrare în branșa aceasta în modul cel mai conștientos pe lângă prețurile cele mai ieftine.